Nota van toelichting

Nummer.: 25Tl013	**Kerkrade, 15 april 2025**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 25Rb002

Onderwerp
Instellen klankbordgroep Het Martin Buber

Beslispunten
1. Een klankbordgroep Het Martin Buber in te stellen;
2. Afspraken vast te leggen ten aanzien van deze klankbordgroep;
3. Het benoemen van de leden van de klankbordgroep.

Inleiding
De gemeenteraad kan zijn werkzaamheden zelf nader organiseren om effectief, efficiënt en kwalitatief te werken. Dit kan door slim te organiseren, taakverdeling toe te passen waar mogelijk en leden gericht in te zetten die bepaalde kennis en/of kunde hebben. Tijdens de eerste vergadering van de gemeenteraad als externe toezichthouder van Het Martin Buber is verzocht om voor deze specifieke rol ook te kijken of dit beter georganiseerd kan worden.

De gemeente Kerkrade is in september 2020 gestart met de opdracht om een nieuwe school voor voortgezet onderwijs in de stad te realiseren. De aanleiding hiervoor was een door de gemeenteraad unaniem aangenomen motie. Voor de periode gedurende de oprichting heeft de raad op 2 juni 2021 besloten om het bevoegd gezag van Het Martin Buber vorm te geven middels de bestuursvorm integraal bestuur (21Rb028). Hierbij is er een algemene scheiding gerealiseerd van bestuur en toezicht waarbij het college van B&W het bestuur van de school was en de gemeenteraad controleerde. In bovengenoemd besluit is ook vermeld dat er in de periode na goedkeuring door de Minister nadere besluitvorming zou plaatsvinden over de definitieve bestuursvorm van Het Martin Buber. Op 16 november 2023 werd de gemeenteraad via een informatiebrief geïnformeerd over de te zetten stappen voor het oprichten van een stichting ten behoeve van de school (23it01633). Vervolgens heeft de raad besloten tot de oprichting van de Stichting Kerkraads Openbaar Ontdekkend Leren (SKOOL) en de daarbij horende overdracht van het gezag per 1 augustus 2024. Dit heeft de raad gedaan via raadsbesluit 24Rb023 op 12 juni 2024. De raad heeft daarbij de rol van externe toezichthouder gekregen ten aanzien van Het Martin Buber. Het bestuur van Het Martin Buber heeft de dagelijkse leiding over Het Martin Buber en er is een (interne) Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het bestuur van Het Martin Buber, bewaakt de onderwijskwaliteit, financiën en strategische koers, en fungeert als werkgever van het College van Bestuur. Daarnaast geeft de RvT gevraagd en ongevraagd advies en draagt zij zorg voor goed bestuur en maatschappelijke verantwoording

Tijdens de eerste bijeenkomst van de gemeenteraad in de rol van externe toezichthouder is gebleken dat het een zeer specifiek taak betreft waarvoor kennis en ervaring opbouwen van belang is om de rol goed in te kunnen vullen. De vergaderingen als externe toezichthouder vereisen diepgang en inhoudelijke gesprekken met het College van Bestuur en de Raad van Toezicht van de stichting SKOOL / Het Martin Buber. Ter vergadering werd afgesproken om de mogelijkheden te onderzoeken om de vanuit de gemeenteraad een afvaardiging aan te wijzen die deze specifieke taak als externe toezichthouder op zich kan pakken.

Doelstelling
De invulling van de taak als externe toezichthouder Het Martin Buber zodanig organiseren dat een kleine vertegenwoordiging namens de gemeenteraad kennis en ervaring op doet voor deze specifieke taak en daardoor de taak namens de gemeenteraad inhoudelijk kan invullen tijdens de gesprekken met Het Martin Buber.

Argumenten
Op grond van het raadsbesluit van 12 juni 2024 en de statuten heeft de gemeenteraad de taak van externe toezichthouder. Deze taak komt nu dus toe aan de 29 raadsleden die samen de gemeenteraad vormen. Tijdens de eerste bijeenkomst als externe toezichthouder was de opkomst: 11 van de 29 raadsleden, 6 van de 9 fracties. De bijeenkomst was een aftrap en volgende bijeenkomsten staan in het teken van inhoudelijke verdieping en gesprekken met het bestuur en de Raad van Toezicht. Geconcludeerd werd tijdens de bijeenkomst dat het dan niet wenselijk is dat de volgende keer bijvoorbeeld 10 andere raadsleden aanwezig zijn die de eerste informatie niet tot zich hebben genomen. Dat staat een verdieping en de goede invulling van de externe toezichthoudende rol in de weg. Om een afvaardiging namens de gemeenteraad deze taak op zich te laten pakken zijn er verschillende opties overwogen.
Belangrijk hierbij is het juridische kader.
De gemeenteraad heeft ten aanzien van Het Martin Buber als zijnde een stichting openbaar onderwijs een aantal bevoegdheden.
Deze zijn eerder al beschreven in de genoemde raadsinformatiebrief en raadsbesluit 12 juni 2024, 24Rb023 en betreffen:
1. Instemmingsrecht van de gemeenteraad op de wijziging van de statuten van de stichting;
2. Benoeming door de gemeenteraad van de leden van de raad van toezicht van de stichting;
3. Verslaglegging van de stichting aan de gemeenteraad ten aanzien van de werkzaamheden, waaronder begrepen de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs;
4. Kennisnemen van de vastgestelde begroting en de jaarrekening door de gemeenteraad;
5. Ingrijpen door de gemeenteraad in het geval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur en/of interne toezicht;
6. De besluitvorming tot opheffing of verplaatsing (buiten de gemeente) van de school door de gemeenteraad;
7. Goedkeuringsrecht van de gemeenteraad bij een besluit tot ontbinden van de stichting.

De vraag die dit oproept is of er taken zijn die de raad mag en wil afstaan? Dan gaat het over delegatie en mandaat.
Delegatie (artikel 156 Gemeentewet):
Artikel 156

- **1.** De raad kan aan het college en aan een door hem ingestelde bestuurscommissie bevoegdheden overdragen, tenzij de aard van de bevoegdheid zich daartegen verzet.

Mandaat (artikel 10:1 Algemene wet bestuursrecht)
Artikel 10:1
Onder mandaat wordt verstaan: de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan besluiten te nemen.

De aard van de bevoegdheden die de raad heeft gekregen van de wetgever binnen de onderwijswetgeving verzetten zich tegen het overdragen van de bevoegdheden. De wetgever heeft de gemeenteraad expliciet de bevoegdheid gegeven om op eerder genoemde onderwerpen te besluiten[1]. Conclusie is dan ook dat de bevoegdheden bij de gemeenteraad moeten blijven. Ook gezien het belang dat de gemeente(raad) hecht aan (voorgezet) onderwijs in de gemeente Kerkrade en de inzet die er is gepleegd in de afgelopen jaren, is het belangrijk dat de gemeenteraad aan zet blijft voor belangrijke besluiten t.a.v. Het Martin Buber.
Ook alle relevante informatie die de raad nodig heeft dient aan de gemeenteraad aangeboden te worden. Wat overblijft is het gesprek voeren met Het Martin Buber. Daarvoor is het wel mogelijk om binnen de gemeenteraad afspraken te maken om te komen tot taakverdeling en een zo goed mogelijke rolinvulling. Het is dan ook mogelijk om een groep aan te wijzen die namens de gemeenteraad spreekt met Het Martin Buber. Zij kunnen echter geen besluiten nemen, dat behoort immers toe aan de gemeenteraad. Het gesprek voeren is uiteraard wel een belangrijke

[1] Bijlage 1, brochure 'Relatie tussen de gemeente en het openbaar onderwijs', VOS-ABB, pagina 13

taak om zo de relatie te onderhouden en samen als partners werk te maken van een succesvol Martin Buber in Kerkrade.
Omdat het alleen gaat om afspraken die zich richten op het gesprek voeren zijn er twee alternatieven: een formele commissie of een klankbordgroep.

Een klankbordgroep is een informeel overlegorgaan zonder wettelijke basis of besluitvormende bevoegdheden, terwijl een formele raadscommissie een juridisch verankerd instrument van de gemeenteraad is met formele bevoegdheden en een gestructureerde en wettelijke werkwijze.

Formele commissie
De gemeenteraad kan de taak om het gesprek te voeren met Het Martin Buber beleggen bij een commissie (artikel 82, 83 of 84 Gemeentewet). Een aparte commissie instellen om de gesprekken te voeren als externe toezichthouder is een optie. Een commissie formaliseert de samenstelling en werking via een verordening.
De taak beleggen bij een reguliere commissie zoals Burgers en Samenleving kan ook maar dat voorziet niet in de behoefte aan een kleine groep vertegenwoordigers namens de raad.
Overigens blijft de gehele raad en raadscommissie wel in beeld voor bijvoorbeeld een reguliere informatieavond voortgang Martin Buber. Dit raadsvoorstel ziet alleen toe op de specifieke rol als externe toezichthouder.

Klankbordgroep/werkgroep
Gemeenteraden maken voor onderwerpen die ze zelf willen voorbereiden of volgen vaak gebruik van werkgroepen, klankbordgroepen of andere informele groepen met eigen benamingen. Dit zijn door de raad ingestelde groepjes met een eigen gekozen benaming met een specifieke opdracht zonder besluitvormende bevoegdheid. De raad heeft vrijheid om deze naar eigen inzicht in te richten. Indien aan de orde verloopt de besluitvorming vervolgens via de reguliere raadscommissie en gemeenteraad.

Voorstel:
Een formele commissie instellen is een zwaar instrument van de gemeenteraad. Omdat er geen bevoegdheden worden overgedragen en er in de basis maar twee keer per jaar wordt gesproken met Het Martin Buber wordt voorgesteld om een klankbordgroep in te stellen. Door de opdracht en afspraken vast te leggen in het raadsbesluit geeft de raad een opdracht mee en daarmee sturing aan het werk van de klankbordgroep.

Afspraken
De afspraken ten aanzien van de klankbordgroep zijn beschreven in het ontwerpbesluit. Met het aannemen van het ontwerpbesluit wordt de klankbordgroep ingesteld, bemenst en zijn de afspraken vastgelegd.

De afspraken zien toe op het begrenzen van de klankbordgroep. Deze voert alleen de gesprekken met Het Martin Buber in het kader van het extern toezicht houden. Het extern toezicht houden is begrenst door de bevoegdheden die daarbij horen waarbij rolzuiverheid belangrijk is. De (interne) Raad van Toezicht heeft eigen taken en bevoegdheden zoals eerder genoemd en ook beschreven in de statuten van de stichting. Ook het college van bestuur heeft eigen taken en bevoegdheden zoals omschreven in de statuten. Deze rolverdeling is leidend.
Voor de bemensing is het uitgangspunt dat het een vertegenwoordiging is van de raad maar klein in omvang. Het is een taakcommissie die indien aan de orde (bijvoorbeeld raadsbesluiten) een directe verantwoording kan afleggen in en aan de gemeenteraad. Voorstel is dan ook om er vijf raadsleden in te benoemen, twee uit de coalitie, twee uit de oppositie en de plv. voorzitter van de gemeenteraad die dan ook direct voorzitter is van de klankbordgroep. Het betreft geen politieke taak, de eigen partijstandpunten zijn dus niet leidend en er is geen politiek gekleurd debat. Dat is aan de orde zodra er een raadsbesluit aan de orde is via de reguliere besluitvormingscyclus.

Kanttekeningen
Het betreft een specifieke taak die enkele raads- en/of commissieleden voor de raad kunnen uitvoeren. De bemensing is een keuze van de raad. Deze taak uitvoeren is partij overstijgend en de inhoud dient leidend te zijn.
Voor de gemeenteraad is het van belang om de juiste personen te benoemen. Voor kandidaten is het volgende profiel van toepassing:

- Affiniteit met onderwijs
- Begrip van onderliggende thema's zoals financiën en huisvesting

- Rolerkenning t.a.v. bestuur, raad van toezicht en de eigen (beperkte) rol als externe toezichthouder

Ook ten aanzien van de afspraken is er vrijheid om die te bepalen. De voorgestelde afspraken zijn gebaseerd op de handreiking (bijlage bij het raadsvoorstel) en de afspraken die andere gemeenteraden met onderwijsstichtingen hebben gemaakt met ondersteuning van VOS ABB (de vereniging van openbare en algemeen toegankelijke scholen (www.vosabb.nl).

Financiën
Het instellen van een klankbordgroep heeft geen financiële consequenties. Het instellen van een formele commissie wel in verband met de wettelijk verplichte presentiegelden.

Communicatie
Niet van toepassing.

Burgerparticipatie
Niet van toepassing. Het betreft een interne aangelegenheid van de gemeenteraad, namelijk het inrichten/verdelen van het raadswerk.

Uitvoering
Na besluitvorming ontvangt Het Martin Buber een afschrift van dit ontwerpbesluit zodat zij weten wie gesprekspartner is. Voorafgaand is met een afvaardiging van de raad van toezicht gesproken over het voornemen van de gemeenteraad en de concept afspraken vormgegeven zoals 2 vaste vergadermomenten per jaar.
Bij aanvang van de nieuwe bestuursperiode van de gemeenteraad worden alle commissies en groepen bemenst, ook deze klankbordgroep. Dan wordt er aan de betreffende kandidaten ook een specifiek inwerkmoment aangeboden.

Gezondheid en Vitaliteit
Niet van toepassing.